

Yhteiskuntapolitiikka

19.5.2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

HE 86/2026 vp

**Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista
työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi**

Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry pitää esitystä avoimen korkeakouluopintojen suorittamisoikeuksien laajentamista työttömille pistemäisenä toimenpiteenä. Nyt esitetyn muutoksen vaikuttavuus on erittäin pieni käyttäjämäärältään ja työllisyysvaikutuksiltaan. Suurimmalle osalle työttömistä ammatillisen koulutuksen vapauttaminen parantaisi mahdollisuuksia paljon tehokkaammin.

Esitetyt muutokset työttömyysturvalakiin ovat sinänsä yksinkertaiset ja selkeät. Työttömien opiskelun sääntely on kuitenkin vieläkin erittäin monimutkaista ja sekavaa ja nyt esitetyt muutokset eivät paranna asiaa. Moni työtön ei tiedä mahdollisuuksista tai ei uskalla aloittaa opintoja, koska pelkää menettävänsä työttömyysturvan. Työttömyysturvalla opiskelua koskevaan lainsäädäntöön pitää tehdä kokonaisuudistus. SAK:n lähtökohtana on, että kaikkien työttömien pitää saada opiskella vapaasti. Ehtona on, että täyttää työnhakijalle asetetut velvoitteet, kuten esimerkiksi aktiivisen työnhaun, sovitut tapaamiset ja muut sovitut palveluihin osallistuminen.

Kuten perusteluistakin käy ilmi, avoimen opintoja ovat hyödyntäneet suurimmaksi osaksi korkeakoulutetut ja tämän ei odoteta muuttuvan. Avoimen opinnot ovat lisäksi maksullisia, jotka rajoittavat pienituloisten työttömien mahdollisuuksia osallistua. Suurin osa työttömistä on kuitenkin toisen asteen koulutuksen tai pelkän perusasteen suorittaneita. Tälle ryhmälle ammatilliset opinnot olisivat luontevampia ja tehokkaampia.

Perusteluissa mainitaan lukkiutumisvaikutus ilman mitään viitteitä tutkimukseen. Valmistelun aikana valmistelijat viittasivat, että lukkiutumisvaikutus tulee tutkintoon johtavista opinnoista. Käytännössä avoimen opinnot ovat samoja opintoja kuin tutkintoon johtavat opinnot. Lisäksi lukkiutumisvaikutus on todennäköisesti erilainen eri koulutustaustan omaavilla henkilöillä ja eri koulutusasteilla. Lisäksi mahdollinen lukkiutumisvaikutus on vahvasti sidoksissa työllisyystilanteeseen. Jos avoimia työpaikkoja ei ole, niin silloin ei ole lukkiutumisvaikutustakaan.

Esityksen vaikutukset työllisyyteen ovat erittäin pienet. Useiden tutkimusten mukaan panostukset matalammin koulutettujen osaamisen kehittämiseen ovat tehokkaampia muun muassa työllistymisen kannalta. Nyt tämä sivutetaan perusteluissa kokonaan. Perusteluissa viitataan, että esitys parantaa perustuslaissa määriteltyä oikeutta koulutukseen ja

Yhteiskuntapolitiikka

19.5.2026

yhdenvertaisuutta. Käytännössä esitys voi lisätä eriarvoisuutta, kun yksi koulutusmuoto nostetaan muiden yläpuolelle ilman asiallisia perusteita.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Mikko Heinikoski
koulutus- ja työllisyysasioiden päällikkö
mikko.heinikoski@sak.fi

Yhteiskuntapolitiikka

19.5.2026